

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 5. januar 2022
Sagsnummer: 2022-135

./.. Til udvalgets orientering fremsendes hermed samlenotat for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022.

Rasmus Prehn

/

Jesper Wulff Pedersen

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022

1. Formandskabets arbejdsprogram for første halvår 2022
– *Præsentation fra formandskabet*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 2

2. Markedssituationen for landbrugsvarer
– *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 4

3. Internationale handelsaftaler og –forhandlinger på landbrugsområdet
– *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 7

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 17. januar 2022

1. Formandskabets arbejdsprogram for første halvår 2022 KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Blandt det franske formandskabs hovedprioriteter for landbrug er drøftelser af Kommissionens meddelelse om bæredygtige kvælstofkredsløb og det kommende forslag om revisionen af salgsfremmeordningen. På fødevarerområdet forventes drøftelser af Kommissionens kommende forslag til pesticidregulering samt rådskonklusioner om styrkelse af EU's rolle i Codex Alimentarius. Der vil desuden være fokus på arbejdet med antibiotikaresistens samt dyrevelfærdsdrøftelser af avlsproblematikker. På fiskeri forudses det franske formandskab at afslutte forhandlingerne om fiskerikontrolforordningen. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022 med henblik på en præsentation.

Baggrund

Frankrig overtog den 1. januar 2022 formandskabet for Rådet. Frankrig indgår i trio-formandskab med Tjekkiet (andet halvår 2022) og Sverige (første halvår 2023).

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022 med henblik på en præsentation fra formandskabet.

Formål og indhold

Det franske formandskab vil arbejde for at sikre større sammenhæng mellem de europæiske ambitioner for landbrugserhvervet i Europa, hvad angår klima og biodiversitet, og EU's handelspolitik. Dette tema forventes at gå igen på tværs af de forskellige områder, blandt andet i forhold til drøftelserne om Kommissionens forslag om afskovningsfri forsyningskæder, de kommende forslag om revision af salgsfremmeordningen, forslag om revision af handelsnormer og geografiske betegnelser.

Formandskabet vil påbegynde drøftelserne af Kommissionens meddelelse om bæredygtige kvælstofkredsløb i forhold til landbrugssektoren. Det vil endvidere være emnet for det uformelle rådsmøde (landbrug) i Frankrig den 7.-8. februar 2022.

Derudover vil formandskabet sætte fokus på en smidig implementering af reformen af den fælles landbrugspolitik. Desuden ventes formandskabet at lægge op til at følge markedssituationen for landbrugsvarer samt landbrugsrelaterede aspekter af international handel i lyset af de pt. høje inputpriser på energi og handelsgødning.

På fødevarerområdet forventes Kommissionen at fremsætte et revideret forslag til pesticidregulering med opstart på forhandlinger i løbet af foråret 2022. På fødevarerikkerhedsområdet vil der være fokus på nye inspektionsteknikker af mobile slagterier. Der lægges ligeledes op til rådskonklusioner om styrkelse af EU's rolle i Codex Alimentarius. På det veterinære område vil formandskabet dels fokusere på en vaccinstrategi til at kontrollere udbrud af fugleinfluenza og dels fokusere på arbejdet med antibiotikaresistens. Endeligt forventes det, at formandskabet vil lægge op til drøftelser om dyrevelfærd, herunder avlsproblematikker og kønsselektion af æglæggende høner.

Forhandlingerne om fiskerikontrolforordningen forventes at blive afsluttet under fransk formandskab. Derudover forventes formandskabet at have fokus på handelsnormer for fiskeriprodukter. Der vil endvidere skulle ske en tilpasning af forordningen om fiskerimuligheder for 2022, herunder at der sættes fiskerimuligheder for tobis og brisling.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om formandskabsprogrammet.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Præsentationen af formandskabets program forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige eller finansielle konsekvenser. Regeringen vil tage konkret stilling til de enkelte forslags konsekvenser.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg, § 2-udvalget (landbrug), § 5-udvalget (fiskeri) og Den Nationale Komité for Landbrugsdyr, hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation (DOSO) hilser det franske formandskabs forslag om styrkelse af EU's rolle i Codex Alimentarius velkommen, og opfordrer formandskabet til at arbejde for, at velfærd for landbrugets dyr får en prominent plads i CAC's fremtidige arbejde med nye standarder og ændringer af standarder for og handel med animalske fødevarer.

DOSO henviser til FAO's rapport (2006) 'Livestock's long Shadow', som viser i hvilken grad produktionsmetoderne, der anvendes i den animalske fødevarerproduktion, medfører dyresygdomme og zoonoser, har negativ indflydelse på klodens klima og biodiversitet - ligesom misbrug af antibiotika fremprovokerer antibiotikaresistens til fare for menneskers helbred.

DOSO applauderer formandskabets planer om at drøfte helbreds- og velfærdsproblemer, der gennem diverse avlsstrategier er påført landbrugets dyr, og opfordrer til, at formandskabet ser kritisk på énsidig avl for produktionsegenskaber. DOSO mener, at dyrs velfærd skal ligge til grund for nationale og internationale regler og normer for avl og handel med animalske produkter.

Danmarks Fiskeriforening PO (DFPO) og Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO) tager EU-Formandskabets arbejdsprogram til efterretning. En vigtig prioritet er at afslutte forhandlingerne om fiskerikontrolforordningen. DFPO og DPPO finder dog, at det er et ambitiøst mål at forsøge at få et endeligt resultat på plads under fransk formandskab. Ikke mindst taget det kommende præsidentvalg i Frankrig i betragtning.

Arbejdet med kontrolforordningen er vigtigt, og der er meget på spil for fiskerierhvervet, og derfor skal der også bruges den nødvendige tid på at få revideret kontrolreglerne. Viljen til at lave en hensigtsmæssig og gennemskuelig lovgivning må ikke vige for lysten til at indgå et kompromis.

DFPO og DPPO finder, at der i de tekniske regler indtil nu har været modstridende bestemmelser, hvilket gør det vanskeligt for fiskerne at overholde én regel uden samtidig at bryde en anden. Det bør undgås denne gang.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at Rådet vil tage præsentationen af formandskabsprogrammet til efterretning.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen vil tage formandskabets prioriteter til efterretning.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Markedssituationen for landbrugsvarer

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 4. november 2021. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Markedssituationen er generelt forbedret efter covid-19 pandemien i 2020 i vidt omfang påvirkede markedssituationen for de væsentligste landbrugsprodukter i EU. Visse markeder har i 2021 været påvirket af Brexit og faldende eksport. Svinesektoren har været præget af lave priser på grund af især dårlig afsætning til Kina. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den generelle markedssituation for landbrugsvarer drøftes cirka hvert kvartal i Rådet (landbrug og fiskeri).

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

For mælk og mejeriprodukter var covid-19 pandemien især i 2020 en udfordring for markedet. Pandemien og de omfattende begrænsninger af bevægelsesfriheden, der blev indført i medlemsstaterne, medførte et fald i efterspørgslen efter visse produkter i mælke- og mejerisektoren. Afregningsprisen til producenterne blev kun marginalt påvirket af prisfaldene. Siden da har markedssituationen generelt set været i markant bedring, hvor mælkeprisen i oktober 2021 lå på 38,5 cent/kg, hvilket historisk er en høj pris. Til sammenligning var den i august 2020 på 33,01 cent/kg. Primo december 2021 ligger prisen på skummetmælkspulver på 317 euro/100 kg. Det er 46 pct. over prisen samme tid i 2020, og smørprisen ligger på 534 euro/100 kg. Det er 57 pct. over prisen samme tid i 2020. Den gunstige markedssituation skyldes stabil mælkeindvejning i EU og globalt samt god efterspørgsel på verdensmarkedet.

Markedssituationen for svinekød

EU's marked for svinekød kom forholdsvis stabilt gennem følgerne af Covid-19 pandemien. Ikke desto mindre var priserne faldende, men fra et meget højt udgangspunkt i 2019 og de første måneder af 2020. I starten af 2021 sås en væsentlig forbedring, hvilket blev afløst af en kraftig forværring i anden halvdel af 2021. Prisniveauet er således for uge 48 i 2021 betydeligt under gennemsnittet for årene 2016-20. Det lave prisniveau har dog været stabilt siden oktober 2021. Det gælder også den danske notering. Noteringen lå i uge 10 i 2020 på 14,30 kr./kg. Noteringen faldt løbende og lå i uge 38-45 i 2020 stabilt på 10,30

kr./kg. I uge 11 i 2021 steg prisen til 10,50 kr./kg. I juni 2021 lå prisen på 11,90 kr./kg. Den nuværende pris i december 2021 ligger på 8,40 kr./kg, hvilket har været niveauet for noteringen siden uge 41 (medio oktober 2021).

Også smågriseprisen, der i efteråret 2020 kom ned på en datidig bundrekord på 35 euro/stk., steg i juni 2021 til 51,76 euro/stk., men er i uge 42 nede på 29,0 euro/stk., hvilket er en historisk lav pris. Den er i uge 48 steget lidt til 31,16 euro/stk. Årsagen til den dårlige markedssituation er især forringet eksport til Kina og lave priser på det kinesiske marked, der aftager 54 pct. af EU's eksport. Dertil kommer behersket efterspørgsel på EU's indre marked.

En betydelig udfordring er ligeledes, at svinesygdommen afrikansk svinepest i september 2020 bredte sig fra Polen, hvor sygdommen er vidt udbredt, til Tyskland, hvor der indtil nu i oktober 2021 er fundet knap 3.000 tilfælde blandt vildsvin i de sydøstlige dele af delstaten Brandenburg og østlige dele af delstaten Sachsen og nu også i delstaten Mecklenburg-Vorpommern. Det har medført, at en række vigtige eksportlande, herunder Kina, har lukket for import af svinekød fra Tyskland, der udgør 24 pct. af EU's samlede eksport af svinekød. Trods vanskelighederne i 2020 blev EU's eksport af svinekød i 2020 rekordstor med 5,4 mio. tons. Den udvikling er fortsat i 2021, hvor eksporten (ikke omfattende UK) i januar-oktober er steget 2,1 pct. trods fald i eksporten til Kina. Dog er eksporten faldet betydeligt i tredje kvartal af 2021. EU's eksport af svinekød til UK, i perioden januar til september 2021, faldt 6 pct. i forhold til 2020.

Markedssituationen for oksekød

I 2021 faldt produktionen af oksekød og kalvekød 0,6 pct. i perioden januar-september 2021 i forhold til samme periode af 2020. I begyndelsen af 2020 var prisen for de bedste kategorier (ungtyre, stude og kalve) let faldende, men efter covid-19 pandemiens start i marts 2020 faldt prisen. Siden maj 2020 og frem til uge 48 i 2021 har prisniveauet udviklet sig stabilt og er steget til en pris på 431,3 euro/100 kg, hvilket er 21,1 pct. højere end samme tid året før. Prisniveauet er nu betydeligt over gennemsnittet for de seneste tre år. EU's eksport steg 2,2 pct. i perioden januar-oktober 2021 i forhold til samme periode af 2020. Importen til EU faldt i samme periode med 5,1 pct. Disse tal omfatter ikke UK. EU's eksport af oksekød til UK, i perioden januar til september 2021, faldt 22 pct. i forhold til samme periode af 2020. Importen fra UK til EU af oksekød faldt 33 pct. i nævnte periode.

Markedssituationen for fjerkrækød

Fjerkræsektoren oplevede også et prisfald efter starten på covid-19 pandemien. Prisen rettede sig og lå i oktober 2020 på 181,67 euro/100 kg, hvilket var 2,1 pct. lavere end samme tid året før. Primo juni 2021 lå prisen på 204,03 euro/100 kg. Primo december 2021 er prisen steget til 209,53 euro/100 kg. Det er 19,8 pct. over prisen samme tid sidste år og betydeligt over gennemsnittet for 2016-20. EU er fortsat nettoeksportør af fjerkrækød målt både i mængde og værdi. Udbrud af fugleinfluenza flere steder i EU herunder i Danmark i første del af 2021 påvirkede eksporten negativt, idet en række vigtige eksportmarkeder ikke anerkender regionalisering, men lukker helt for eksport fra et EU-land ramt af sygdommen.

Markedssituationen for frugt og grøntsager

Det forventes, at der fortsat er udfordringer fra frostskafer i stenfrugt-sektoren i særligt Spanien, og med eksport til UK, som er faldet markant efter Brexit.

Markedssituationen for sukker

Globale sukkerpriser fortsætter med en generelt stigende tendens og lå den 10. december 2021 på 452 euro/ton, mens der fortsat kun foreligger europæiske tal for oktober 2021, der rammer 417 euro/ton. 2020/2021 endte med en europæisk underproduktion på -0,4 mio. tons, mens forventningerne til

2021/2022 foreløbigt ligger på -0,95 mio. tons. Import af sukker fra lande omfattet af Economic Partnership Agreements (EPAs) og Everything But Arms (EBA) til EU lå i december 2021 på -25 pct. i forhold til sidste års niveau, mens den akkumulerede import i december 2021 ligger på ca. 30 pct. i forhold til sidste års niveau. Akkumuleret eksport fra EU lå i december 2021 ca. 25 pct. under niveau fra sidste år. Handel med UK dækkes som noget nyt i Kommissionens præsentation. Der er foreløbigt i 2021/22 importeret 500 tons primært hvidt sukker til EU fra UK, mens eksporten ligger på 17.000 tons hvidt sukker.

Markedssituationen for vin

Der blev i forvaltningskomitéen for frugt og grønt i foråret 2020 vedtaget midlertidige fravigelser fra flere forordninger, som svar på markedsforstyrrelser forårsaget af covid-19 pandemien. De midlertidige fravigelser er som følge af den fortsatte situation blevet forlænget til 2022. Ændringerne vedrørte muligheder for grønthøst, gensidige fonde og om ansøgning og godkendelse af ændringer af operationer. Der blev herudover vedtaget fravigelser fra reglerne om gensidige fonde, omlægning af vinmarker, grønthøst, høstforsikring og forhøjede støttesatser. Hertil blev også vedtaget ændringer om udvidede muligheder krisedestillation og kriseoplagering af vin. Medlemsstaterne skal finde midler til ovenstående tiltag inden for den allerede fastsatte økonomiske ramme i bilag VI til forordning 1308/2013.

Eksport generelt

Eksporten inden for landbrugsfødevarer generelt lå i perioden januar-april 2021 på +1,7 pct. sammenlignet med samme periode i 2020, mens importen til EU lå på -5,1 pct. og den samlede handelsværdi på -1,1 pct. Overskuddet på handelsbalancen til en værdi af 22,7 mia. euro er en fremgang på +17 pct. i forhold til 2020.

Der er i 2021 afsat 183 mio. euro til salgsfremme, hvoraf næsten halvdelen går til at fremme økologi, bæredygtigt landbrug og landbrugs- og fødevarerektorens rolle i forbindelse med klima og miljø. 19 mio. euro er øremærket programmer, som skal øge forbruget af frisk frugt og grønt på det indre marked. Der forventes i 2022 at blive afsat 187 mio. euro, med næsten halvdelen til at fremme økologi, bæredygtigt landbrug og landbrugs- og fødevarerektorens rolle i forbindelse med klima og miljø. Der ses desuden øget fokus på EU's indre marked og i særdeleshed på økologi, mens budgettet til at fremme sunde kostvaner og forøget forbrug af frugt og grønt i EU forbliver uændret.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug), hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer har følgende tilføjelser til markedssituationen for følgende sektorer:

For mejeri finder Landbrug & Fødevarer, at de stigende mælkepriser skal ses i sammenhæng af højere produktionsomkostninger hos landmanden. Som regel vil højere mælkepriser medføre stigninger i indvejen, men dette har ikke været tilfældet i anden halvdel af 2021 netop på grund af højere energi- og foderpriser.

For svinekød har den danske notering har ligget stabilt på 8,40 kr./kg i de sidste 11 uger. Afsætningen af fersk grisekød på det europæiske marked har i december fået støtte fra julehandlen. Som frygtet betyder nye restriktioner som følge af den nye Corona bølge i Europa, at der ses et fald i efterspørgslen fra den europæiske foodservice sektor. I Tyskland fik man for første gang længe et positivt signal, da noteringen til uge 50 steg med 3 cent. De store tyske slagterier tog dog toppen af glæden, da de meldte ud, at markedet ikke kunne bære en fuld noteringsstigning, og de derfor ville køre videre med uændrede ”huspriser” for alle frie grise uden kontrakt. Hvad der sker med noteringen de første måneder i det nye år, er fortsat meget usikkert. Den nye Corona bølge vil formentlig ramme efterspørgslen på det europæiske marked de kommende måneder. Men modsat er der også fremadrettet i 2022 udsigt til slagtinger i EU, der vil ligge lavere end året før. Landbrug og Fødevarers fortsatte forventning er, at der vil ske en stigning i den hjemlige notering i løbet af foråret. Ud over lavere EU-slagtinger og sæsonmæssig bedre efterspørgsel kan der også her håbes på støtte fra en bedre efterspørgsel fra Kina.

For oksekød blev der i 2021 i Danmark slagtet 6.000 kreaturer flere end 2020. Samtidigt er den gennemsnitlige afregningspris steget 5-6kr. pr. kg. slagtevægt. Prisniveauet er generelt stigende i europæiske oksekødsektor, men den danske afregningspris er fortsat lavere end i øvrige EU-lande. Set i lyset af de stigende produktionsomkostninger vil den reelle gevinst til landmanden være begrænset.

For fjerkrækød dækker stigende priser langt fra den stigende tendens til højere produktionsomkostninger til foder, energi og lønninger, der udgør 80-90 pct. af de samlede produktionsomkostninger. Disse omkostningskomponenter forventes at stige 20-30 pct. over de kommende måneder mens metal og plastikmateriale til pakninger af kyllingeprodukter ligeledes udsættes for prisstigninger på op til 40 pct.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det kan forventes, at de fleste medlemsstater finder, at markedssituationen har forbedret sig i takt med genåbningen, mens en lang række medlemsstater forventes at ville efterspørge yderligere støtte særligt til svinektoren.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 12. november 2021 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 15. november 2021, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 4. november 2021.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

3. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 7. juli 2021. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen orienterer generelt en gang i kvartalet om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og -forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet. Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen orienterer generelt en gang i kvartalet om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og -forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet.

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 17. januar 2022 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Kommissionen forventes blandt andet at gøre status på Handels- og Samarbejdsaftalen med Storbritannien. Den 24. december 2020 blev der opnået enighed om en aftale om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien i form af en handels- og samarbejdsaftale, som trådte formelt i kraft den 1. maj 2021. Aftalekomplekset består først og fremmest af en bred aftale om økonomisk samarbejde, herunder blandt andet varehandel, fair konkurrencevilkår og bæredygtighed. Aftalens kapitel om varehandel indeholder fuld told- og kvotefrihed inden for alle sektorer, hvilket EU ikke har i frihandelsaftaler med andre tredjelande.

Der er fortsat udfordringer i forhold til at afbøde negative konsekvenser af Brexit med blandt andet overgangsordninger, herunder ikke mindst i forhold til Nordirlandsprotokollen, som fortsat er den største Brexit-relaterede udfordring. Man har fra britisk side udsendt fødevarerimportkontrol til henholdsvis 1. januar 2022, hvor eksport af animalske fødevarer skal forhånds anmeldes, og 1. juli 2022, hvor eksport af animalske fødevarer og animalske biprodukter skal ledsages af et eksportcertifikat. Derudover pågår der stadig forhandlinger mellem Kommissionen og Storbritannien i forhold til at løse problemer med implementeringen af Nordirlandsprotokollen. Kommissionen har præsenteret en række forslag, der har til formål at anvise konkrete løsninger på en række udfordringer. Forslagene skal blandt andet sikre en smidigere håndtering af varehandel med en lettere og mere risikobaseret varekontrol i Nordirland. Kommissionens forslag vil bl.a. reducere fødevarerkontrolbyrden knyttet til dyr og animalske produkter mellem Storbritannien og Nordirland med 80 pct. Der er dog endnu ikke indgået en aftale med Storbritannien.

EU og Mercosur-landene (Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay) indgik den 28. juni 2019 en politisk aftale om handelsdelen af en bredere associeringsaftale. I øjeblikket pågår den juridiske gennemgang og oversættelse til alle EU's sprog, hvorefter aftalen kan forelægges for Rådet og Europa-Parlamentet til godkendelse. Det ventes tidligst at finde sted i efteråret 2022. Endvidere arbejder Kommissionen på en supplerende politisk erklæring med Mercosur om klima- og miljøforpligtelser.

EU og Mexico blev primo 2020 enige om de sidste udeståender i forhandlingerne om en modernisering af den eksisterende frihandelsaftale fra 2000. Med moderniseringen af aftalen sikres yderligere liberalisering af handelen med varer og tjenesteydelser, reduktion af ikke-toldmæssige handelshindringer m.m. samt investeringsbeskyttelse som kendt fra handelsaftalen med Canada (CETA). Aftalen indeholder et ambitiøst bæredygtighedskapitel med stærke og juridisk bindende forpligtelser ift. miljø- og kli-

mabeskyttelse samt arbejdstagerrettigheder og er den første EU-handelsaftale med specifikke bestemmelser om bekæmpelse af korruption og hvidvaskning. Aftalen forventes tidligst at blive behandlet i Rådet i løbet af 2022.

EU og Chile indledte i november 2017 forhandlinger om modernisering af handelsdelen af den eksisterende associeringsaftale mellem parterne. Forhandlingerne er langt fremme på mange områder, og der er for anden gang udvekslet toldtilbud primo juni 2021.

Forhandlingerne med henholdsvis Australien og New Zealand blev igangsat i sommeren 2018, og der er nu afviklet 11 forhandlingsrunder med både Australien og New Zealand. I begge forhandlingsforløb er der udvekslet toldtilbud, og Kommissionen sigter på at nå til slutspillet i forhandlingerne med begge lande i 2022.

Forhandlinger om en regional frihandelsaftale mellem EU og ASEAN¹-landene blev igangsat i 2007, men manglen på fremskridt gjorde, at man i 2009 besluttede i første omgang at søge handelsliberalisering gennem bilaterale frihandelsaftaler med de enkelte ASEAN-lande. Ambitionen er, at disse aftaler på sigt kan udgøre byggesten til en egentlig EU-ASEAN frihandelsaftale.

EU indledte i 2016 forhandlinger med Indonesien om en frihandelsaftale, som potentielt også vil indebære fordele for landbrugssektoren i EU. Der er afholdt 11 forhandlingsrunder. Fra dansk side arbejdes sammen med ligesindede EU-lande for, at forhandlingerne bidrager til bæredygtig produktion af råvarer, især palmeolie. Efter valget i Thailand i 2019 undersøges mulighederne for genoptagelse af frihandelsforhandlinger med Thailand, der blev indledt i 2013, men sat i bero efter militærkuppet i 2014.

Forhandlingerne med Indien om en frihandelsaftale blev besluttet genoptaget ved EU-Indien topmødet den 8. maj. Forhandlingerne har ligget stille siden 2013. En frihandelsaftale med Indien vil være af stor strategisk, politisk og økonomisk betydning. Det blev videre besluttet på topmødet at indlede forhandlinger om en investeringsaftale samt om en aftale om geografiske betegnelser (GI'er).

Færdigforhandlede frihandelsaftaler

Frihandelsaftalen mellem EU og Vietnam trådte i kraft den 1. august 2020. Frihandelsaftalen fjerner blandt andet tolden på stort set alle varer, herunder landbrugsvarer. Samtidig åbnes det vietnamesiske marked for europæiske serviceudbydere på en række områder. Aftalen skal generelt sikre ens spilleregler for europæiske og vietnamesiske virksomheder. Endelig indeholder aftalen bestemmelser, der skal sikre forsvarlige sociale og miljømæssige standarder.

EU og Singapore afsluttede i december 2017 de politiske forhandlinger om en frihandels- og investeringsaftale. Frihandelsaftalen trådte i kraft den 21. november 2019, mens investeringsbeskyttelsesaftalen først kan træde i kraft efter ratifikation af samtlige medlemsstater, hvilket erfaringsmæssigt kan tage flere år. Det samme gælder for en tilsvarende investeringsaftale med Vietnam.

Frihandelsaftalen mellem EU og Japan trådte i kraft den 1. februar 2019. Aftalen sikrer attraktiv markedsadgang for bl.a. svinekød og mejeriprodukter. Ud over toldafviklingen har der fra EU's side været fokus på ophævelse af tekniske handelshindringer, og der er eksempelvis opnået gode resultater vedrørende godkendelsesprocedurer for fødevaretilsætningsstoffer.

¹ Brunei, Cambodja, Indonesien, Laos, Malaysia, Myanmar/Burma, Filippinerne, Singapore, Thailand og Vietnam.

Frihandelsaftalen mellem EU og Canada (CETA) trådte i foreløbig anvendelse den 21. september 2017. Endelig ikrafttræden af aftalen kræver national ratifikation i hver enkelt EU-medlemsstat. Folketinget tilsluttede sig dansk ratifikation den 1. juni 2017.

WTO-forhandlingerne

Uenigheder blandt WTO's medlemmer kombineret med den anspændte relation mellem USA og Kina lægger fortsat pres på det multilaterale handelssystem. Krisen i WTO handler blandt andet om manglende fremdrift i forhandlingssporet samt behov for opdatering af WTO's regelsæt. Dertil kommer spørgsmålet om udviklingslandenes handelsvilkår i WTO. Det mest akutte problem er dog krisen i tvistbilæggesystemet, hvor appelorganet ophørte med at fungere den 10. december 2019 som følge af USA's blokering for udnævnelse af nye medlemmer. EU lægger afgørende vægt på en multilateral model for tvistbilægelse med appelmulighed, men har givet situationens alvor valgt at deltage i en alternativ midlertidig voldgiftsmekanisme sammen med en række andre WTO-medlemmer, så længe appelorganet ikke er funktionsdygtigt. EU har rakt ud til den nye amerikanske administration med henblik på at revitalisere reformprocessen i WTO. Den erklærede amerikanske interesse for reformer i WTO og villighed til at samarbejde derom med EU har endnu ikke manifesteret sig i konkrete fælles initiativer.

WTO's ministerkonference (MC12) er to gange blevet udsat som følge af COVID-19. Det er endnu uvist, hvornår konferencen i stedet vil finde sted. På trods af udskydelsen fortsætter forhandlingerne i Genève inden for flere forhandlingsspor. Der er begrænsede forventninger til, at ministerkonferencen kan levere konkrete resultater i form af nye aftaler, heller ikke på landbrugsområdet. Størst opmærksomhed på landbrugs- og fødevarerområdet knytter sig til, om der kan indgås en multilateral aftale om fiskerisubsidier, som knytter sig til verdensmål 14 (SDG) om beskyttelse af havene. Derudover er Danmark med i en gruppe af lande, der arbejder for en mere markant rolle for handel og klima/miljø i WTO.

COVID-19 pandemiens handelspolitiske konsekvenser

Som følge af COVID-19 pandemien ses protektionistiske tendenser i mange lande og regulering af handlen, herunder med fødevarer. Afhængigt af, om landene er nettoeksportører eller -importører af landbrugsvarer er der eksempler på henholdsvis eksportbegrænsninger eller regulering af importen. Endvidere har en række lande gennem nationale hjælpepakker og lignende tiltag ydet støtte til blandt andet landbrugs- og fødevarerområdet, hvilket har konsekvenser for den internationale handel.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med drøftelsen, men skal i henhold til TEUF artikel 207, stk. 3 og jf. artikel 218 godkende frihandelsaftaler.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Drøftelsen vil ikke i sig selv berøre beskyttelsesniveauet. Det vurderes, at åbningen af nye markeder og indgåelsen af nye handelsaftaler generelt vil have positive erhvervsøkonomiske og samfundsøkonomiske effekter.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug), hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer støtter generelt EU's offensive handelspolitik, hvor der er fokus på indgåelse af frihandelsaftaler med strategisk vigtige markeder. Fokus på eksport er – ifølge Landbrug & Fødevarer – afgørende for at sikre vækst og beskæftigelse i Danmark og i Europa.

Fælles for den danske landbrugs- og fødevarerklunge er et ønske om fokus på, at den indgåede handelsaftale med Storbritannien i praksis kommer til at fungere så gnidningsfrit som muligt, det vil sige, at de administrative procedurer og krav ved samhandlen strømlines, og at implementering af aftalen sikres; at den aktive EU-handelspolitik fortsættes med det formål at skabe nye markedsmuligheder ved at forhandle nye ambitiøse handelsaftaler som supplement til den indgåede aftale med Storbritannien; at vækstmarkeder som blandt andet Kina og Indien rummer et stort potentiale og derfor bør prioriteres i forhold til nye handelsaftaler; at sikre en fuld og transparent implementering af allerede indgåede handelsaftaler, og at aftalerne ikke misbruges; at aftalerne for så vidt angår markedsadgang til EU indeholder klare krav i forhold til centrale områder, som påfører produktionen i EU særlige omkostninger, såsom blandt andet fødevarer sikkerhed og dyrevelfærd; at WTO fortsat prioriteres og om muligt moderniseres til i endnu højere grad at kunne opretholde gensidige regler for samhandel, idet EU aktivt bør søge løsninger multilateralt for at sikre et fremtidsdueligt WTO.

Generelt bør enhver frihandelsaftale indgået af EU med tredjelande være omfattet af en "single pocket"-tilgang i WTO-regi, der sikrer, at EU's handelsindrømmelser i form af nye eller større importtarifkvoter indgår med fuld og akkumuleret effekt i fremtidige WTO-forhandlinger om yderligere liberalisering af den globale handel.

Aktuelt arbejdes der fra EU's side på – som en del af EU's Green Deal - at indføre en grøn grænseudligningstold på import af råvarer og materialer ind i EU (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM). Denne skal tage højde for forskellene i CO₂-regulering henholdsvis i EU og i tredjelande og sikre mod CO₂-lækage i takt med, at EU's gratis kvoter på CO₂ udfases. Landbrug & Fødevarer er principielt ikke imod løsninger, der kan imødegå lækageproblematikken, som er en naturlig konsekvens af, at Green Deal fører til en fordyrelse af produktionen i landbrugs- og fødevarerklungen i EU. Det konkrete forslag, der nu er fremlagt, vil dog forøge lækageproblematikken til skade for produktionen i landbrugs- og fødevarerklungen i EU og herunder Danmark, idet importen af centrale råvarer og materialer til grund for produktionen i landbrugs- og fødevarerklungen i EU som kunstgødning, stål, jern og aluminium er omfattet af forslaget. Forslaget bør som minimum tilpasses således, at kunstgødning ikke omfattes af forslaget. Udgifter til kunstgødning udgør i forvejen en betydelig del af den samlede omkostningsstruktur for landmanden. En yderligere fordyrelse af kunstgødning, som vil være konsekvensen af CBAM, vil ramme erhvervets konkurrenceevne i EU og globalt og skubbe til udflytning af landbrugsproduktion til lande uden for EU. Råvarer og materialer, som allerede er pålagt en anti-dumping-told ved import i EU – hvilket i høj grad gælder for bl.a. kunstgødning samt stål og jern bør under alle omstændigheder ikke også kunne omfattes af en grænseudligningstold. Helt generelt bør en CBAM alene indføres efter gensidig, bilateral forhandling med de handelspartnere, som EU allerede har eller planlægger at indgå frihandelsaftaler med. Kun på den måde sikres det, at indførelse af en CBAM reelt kan implementeres hos modparten og ikke resulterer i handelskonflikter.

Landbrug & Fødevarer har forståelse for briternes fortsatte udsættelse af nye regler for så vidt angår eksportcertifikater og fødevarerkontrol, der skulle have trådt i kraft d. 1. oktober 2021 hhv. d. 1. januar 2022. Udsættelsen til d. 1. juli 2022 sikrer europæiske eksportører samt britiske importører og myndigheder mere tid til at afklare praktiske udeståender og forberede fremtidige processer for at undgå flaskehalse i samhandlen.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at den vedtagne CPTPP-aftale mellem Japan, Canada, Australien, Malaysia, Mexico, Peru, Vietnam, Brunei, Chile, Singapore og New Zealand uden om USA – foruden den indgåede USA-Japan-aftale, den vedtagne RCEP-aftale og britiske handelsforhandlinger med tredje-lande – lægger pres på EU for at indgå flere bilaterale handelsaftaler. I denne sammenhæng støtter Landbrug & Fødevarer en opsplittning af fremtidige handelsaftaler i en handelsrelateret del og en investeringsrelateret del, således at færdigforhandlede handelsaftaler sikres en hurtigere ratifikation og anvendelse.

Landbrug & Fødevarer ser det desuden som vigtigt, at der bliver skabt markedsadgang, fx i form af veterinære certifikater, til lande i Sydamerika, herunder de lande som EU har indgået frihandelsaftaler med (Chile, Peru, Colombia og de centralamerikanske lande). Landbrug & Fødevarer ser gerne, at der ved en eventuel revidering af aftalen med Peru og Colombia arbejdes for nul-told for fersk/kølet svine-kød. For eksempel har USA nul-told til Colombia, hvilket sætter EU i en meget svær konkurrencemæssig situation.

Landbrug & Fødevarer støtter principielt set fri og fair handel med Mercosur, som EU har indgået en politisk aftale med. Eksempelvis har mejerisektoren offensive interesser på markedet og er tilfredse med de kvoter til Mercosur-landenes eksportører, der er givet på ost, smør og mælkepulver. Omvendt har primært EU's okse- og fjerkrækød betalt en høj pris for aftalen, idet Mercosur får en eksportkvote for oksekød ind i EU på 99.000 tons slagtekropsækvivalens (ca. 76.000 tons produktvægt) og for fjerkræ en kvote på 180.000 tons slagtekropsækvivalens (129.000 tons produktvægt), der samtidig bliver toldfri. Denne tilbudte mængde omfattes desuden ikke af kvotedelingen i forbindelse med Brexit, hvorfor den alene tilfalder EU27. Dette vurderes af Landbrug & Fødevarer ikke holdbart for stabiliteten på EU's marked for okse- og fjerkrækød eller for den danske eller EU's samlede okse- og fjerkræsektor.

Det er centralt, at en implementering af aftalen med Mercosur sker i overensstemmelse med tidligere anvendte principper for kvotetildeling baseret på licenser og historisk samhandel, således at enkelte store kødeksporterende virksomheder fra Mercosur ikke kan sætte sig på meget væsentlige dele af markedet for import af kød til EU med negative konsekvenser for især SMV'ers mulighed for at agere på markedet. Det er desuden centralt, at Europa-Kommissionen sikrer en lige og fuldstændig implementering af aftalens bestemmelser, og at der i tilfælde af uoverensstemmelser om aftalens implementering i Mercosur følges op hurtigt blandt andet med brug af den nyoprettede chief trade enforcement officer i Europa-Kommissionen.

Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at den igangsatte dialog med USA fastholdes og leder frem til fælles forståelse på handelspolitiske problemstillinger. Det igangsatte arbejde under EU-US Trade & Technology Council bør fungere som et skridt på vejen. Den fortsatte dialog må ske på grundlag af videnskabelige standarder af de forskellige reguleringstilgange i henholdsvis EU og USA. Herunder påpeges fra dansk fjerkræssektors side, at der i forhandlingerne bør tages særligt hensyn til EU's forsigtighedsprincip og følsomme sektorer, hvor EU allerede har givet væsentlige importindrømmelser i WTO eller som er særligt økonomisk konkurrenceudsatte på grund af forskellige lovbestemte produktionsmetoder.

Ydermere finder Landbrug & Fødevarer det vigtigt, at arbejdet med frihandelsforhandlinger i Sydøst-asien, både i forhold til ASEAN-blokken som helhed og de bilaterale bevægelser mod forhandlinger med Indonesien og Filippinerne, prioriteres, da der her findes et stort yderligere potentiale for blandt andet dansk mejeriekseport.

I forhold til de igangværende Australien-frihandelsforhandlinger har særligt mejerisektoren udelukkende offensive interesser. I forhandlingerne med New Zealand er den europæiske mejerisektor dog bekymret over liberaliseringen af kærnemælkspulver i EU's seneste toldtilbud, hvilket skal ses i sammenhæng med, at der ikke forventes en stor europæisk eksport til New Zealand under aftalen. Oksekødssektoren har defensive interesser i forhandlingerne med både Australien og New Zealand. EU28 importerede i 2018 ca. 15.000 tons oksekød fra Australien og ca. 5000 tons fra New Zealand. Der eksporteres ikke noget nævneværdigt den anden vej. En reduktion eller fjernelse af den nuværende told på 12,8 pct. + et fast beløb pr. 100 kg afhængigt af udskæringen vil presse den europæiske oksekødssektor, der i forvejen er under stort pres fra de langsigtede konsekvenser af Brexit og forhandlingerne om den mulige, endelige godkendelse af Mercosur-aftalen.

DyreværnsOrganisationernes SamarbejdsOrganisation (DOSO) henstiller til, at dyrevelfærd indføjes som et kardinalpunkt i samtlige internationale handelsaftaler således, at EU (de enkelte medlemsstater) har frihed til at fravælge import af animalske produkter, der ikke mindst lever op til EU's egne regler for dyrevelfærd. DOSO mener, at internationale handelsaftaler skal modvirke handel med og i særdeleshed transport af levende dyr til fordel for handel med kroppe og forarbejdede produkter.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt bred enighed i Rådet om vigtigheden af en ambitiøs EU-frihandelsdagsorden, ikke mindst som led i genopretning efter COVID-19. En del medlemsstater har samtidig fokus på de mulige negative konsekvenser for sensitive europæiske sektorer som følge af en øget global samhandel med fødevarer. For så vidt angår WTO er der fuld opbakning fra medlemsstaterne til Kommissionens aktive indsats for at fremme og reformere det multilaterale handelssystem.

Det forventes, at der under det franske formandskab i 1. halvår 2022 vil blive sat fokus på standarder i forhold til den internationale handel med landbrugsvarer, herunder EU's rolle i arbejdet med at fastsætte standarder i internationale organisationer.

Regeringens generelle holdning

Fra regeringens side vil man tage Kommissionens orientering til efterretning, idet omfattende og ambitiøse handelsaftaler generelt er i Danmarks interesse som et vigtigt skridt på vejen til at opnå forbedret adgang til en række store markeder med deraf følgende forøgede eksportmuligheder og vækst i Danmark. Endvidere kommer handelsliberalisering generelt danske forbrugere til gode i form af lavere priser og større udvalg af varer og tjenesteydelser.

Fra dansk side bakker man derfor op om en åben, fair og bæredygtig handelspolitik baseret på respekt for bæredygtig udvikling, miljø, klima og arbejdstagerrettigheder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været skriftligt forelagt for Folketingets Europaudvalg forud for det uformelle videomøde for EU's landbrugs- og fiskeriministre den 19. juli 2021, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 7. juli 2021.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.